

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-46>

УДК 657.338

Сторожук Дмитро Євгенович

здобувач вищої освіти третього (доктор філософії) рівня,

Державний податковий університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-3354-4202>**Dmytro Storozhuk**

State Tax University

ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ТРАКТУВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ «СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК»

TERMINOLOGICAL INTERPRETATION OF THE DEFINITION OF "STRATEGIC ACCOUNTING"

Анотація. Стаття присвячена актуальним питанням трактування поняття «стратегічний облік» та визначення його ролі і значення в діяльності суб'єктів в сучасних умовах господарювання, що дало можливість сформулювати визначення «стратегічного обліку як терміну облікової науки. Стратегічний облік та звітність визначено важливими компонентами стратегічного управління суб'єктів господарювання в силу характерних особливостей. Аналіз наукових підходів зарубіжних та вітчизняних авторів до визначення поняття «стратегічний облік» свідчить про їх різноманітність, неоднозначність та різноплановість. За результатами досліджень сформульовано визначення стратегічного обліку як системи збору внутрішніх та зовнішніх даних, їх обробки, трансформації і подачі інформації внутрішнім і зовнішнім користувачам на основі обліку, аналізу, планування, прогнозування, контролю та моделювання з метою прийняття ефективних рішень.

Ключові слова: стратегічне управління, стратегічний облік, стратегічний управлінський облік, стратегічна звітність, інформаційна система.

Summary. The article is devoted to the issues of interpreting the concept of “strategic accounting.” The purpose of the study is to generalize opinions regarding the interpretation of the concept of “strategic accounting” and to determine its significance in the activities of entities, which will allow the presentation of the interpretation of strategic accounting as a term of accounting science. Strategic accounting and reporting are defined as important components of strategic management, taking into account the characteristic features: coverage of the internal and external environment; greater effectiveness through the influence on future performance results; consideration not only of the resources currently controlled by the entity, but also of their future potential and opportunities; coverage of a significantly larger number of objects and time period, etc. The analysis of the approaches of foreign and domestic authors to the definition of “strategic accounting” shows their diversity and ambiguity: the existence of two terms “strategic accounting” and “strategic management accounting” and the definition of strategic accounting as a type, element, subsystem, system, instrument, or process due to different content, meaning, and role in the management system, as well as essential characteristics that describe the studied category, etc. Based on the research results, the definition of strategic accounting has been formulated as a system for collecting internal and external data, their processing, transformation, and providing information to users on the basis of financial and management accounting, analysis, planning, forecasting, control, and modeling, with the aim of making effective decisions to achieve strategic goals and for the assessment of the enterprise’s activities by external users. Such a vision has made it possible to define more precisely and broadly the objects of strategic accounting and the users of the information. The orientation of strategic accounting information has been determined for internal users represented by management at various levels and for strategic reporting indicators for internal and external users.

Keywords: strategic management, strategic accounting, strategic management accounting, strategic reporting, information system.

Постановка проблеми. Сучасні реалії діяльності, які характеризуються нестабільністю, невизначеністю і входженням вітчизняних суб'єктів у світове товариство потребують здійснення стратегічного управління та його відповідного забезпечення інформацією. «Напрямок сучасного підприємства до інтеграції у світове товариство

призводить до необхідності формувати облікову інформацію підвищеної якості та корисності» [18, с. 130].

Частота, потужність, динамізм та масштабність змін факторів макро – і мікросередовища визначають необхідність та важливість розкриття змісту категорії «стратегічний облік». «Сучасні

об'єктивні умови функціонування підприємств потребують докорінної зміни методів управління, підвищують вимоги до обліку і зумовлюють необхідність посилення інформаційної, контрольної, пізнавальної, прогностичної та мотиваційної його функцій відповідно до потреб менеджменту щодо прийняття обґрунтованих стратегічних рішень» [12, с. 26]. В умовах нестабільності, криз, війни функціонування підприємств стає необхідним стратегічне розуміння шляхів розвитку. Внутрішній персонал і зовнішні партнери потребують створення передумов стійкого економічного зростання суб'єктів в довгостроковому майбутньому. Тому в сучасних умовах «облікова система зобов'язана в основному носити попереджувальний та запобіжний характер» [4, с. 117].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління в економічній літературі приділяється дедалі більше уваги. Однак розкриття проблеми, найчастіше, здійснюється частково і має суперечливий характер. Підтвердженням тому є неоднозначне та різнопланове трактування поняття «стратегічний облік». Різні автори у визначенні вкладають різний зміст, значення та роль в системі управління підприємством, визначаючи його як вид, елемент, підсистему, систему, інструмент або процес. Так, М.Є. Скрипник [19, с. 543] трактує стратегічний облік як прийом відображення фінансово-облікових проблем компанії, М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [16, с. 137-138] вважають системою отримання, обробки та передачі даних для управління, а Н.Ю. Єршова [5, с. 197], Р.К. Шурпенкова, О.М. Сарахман, Т.В. Калайтан [26, с. 101-102] вважають інформаційною підтримкою управління. Процесом інформаційного забезпечення називає його А.В. Довбуш [4]. На думку О. Мошківської [13, с. 43] сьогодні стратегічний управлінський облік є однією з функцій стратегічного управління. І.Й. Плікус [15, с. 94], підтримуючи погляди Б. Райана [32], схильна вважати стратегічний облік інформаційною моделлю, що поєднує в рамках єдиної системи фінансовий і управлінський облік.

Різними також є сутнісні ознаки, що характеризують досліджувану категорію. Ціла когорта вітчизняних і зарубіжних науковців О.В. Кравченко [9, с. 134], Я.Р. Ярема [27, с. 37] та інші вважають стратегічний облік напрямком (підсистемою) управлінського обліку з відповідними характеристиками. Т. Шматковська, О. Мачулка [25, с. 249] характерними вважають роботу з інформацією про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства, а Н.Й. Радіонова [17, с. 58] орієнтують лише на зовнішню інформацію. Не співпадають і думки авторів щодо користування інформації.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є узагальнення думок авторів щодо трактування поняття «стратегічний облік» та визначення його ролі і значення в діяльності суб'єктів господарювання, що дозволить подання трактування стратегічного обліку як терміну облікової науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення предмету, явища чи процесу використовують терміни «поняття», «категорія», «термін», «дефініція». Поняття трактується як узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності [21]. Ознаками предмети відрізняється, а сукупність загальних та істотних ознак формує визначення поняття. Суть будь-якого поняття повинно мати чітке значення і ясний зміст, що не завжди спостерігається у визначеннях «стратегічного обліку». З метою уникнення розбіжностей у тлумаченнях понять кожна наука створює свою термінологію як сукупність термінів. Термін – це слово або словосполучення, що чітко окреслює спеціальне поняття якої-небудь галузі науки і вживаються у даній науці з одним чітко визначеним значенням і відповідним змістом [21].

Дефініція трактується як стисле логічне визначення, яке містить найбільш істотні ознаки визначуваного поняття [21]. Аналізуючи визначення «стратегічного обліку» видно, що не завжди вони є чіткими, стислими та однозначними. Тому можна стверджувати, що поняття «стратегічний облік» так і не стало терміном облікової науки через відсутність чітко визначеного значення, ролі та змісту. Різноманітність дефініцій поняття «стратегічний облік» пояснюється простою відсутністю чітко визначених його характерних ознак, в результаті чого кожен науковець розуміє та трактує дане поняття по своєму і різноманітність підходів продовжує зростати.

Поняття «стратегічний облік» не є широко вживаним в нашій країні і лише починає використовуватись в наукових колах, а для практиків поки що є незвіданою гранню обліку. Факт появи такого поняття пов'язують з зародженням на початку 70-х років ХХ ст. дисципліни стратегічний менеджмент, а більш широке розповсюдження – з виходом в світ книги Боба Райана «Стратегічний облік для керівника» [32]. Вважається, що перше застосування терміну «стратегічний управлінський облік» (strategic management accounting) було здійснено К. Сіммондсом в 1981 році. Він вважав його сферою обліку, яка займається наданням і аналізом інформації про підприємства та їх конкурентів для формування стратегії підприємства та здійснення контролю за її досягненням [30].

З вітчизняних науковців появу нових видів обліку передбачав професор А.М. Кузьмінський [11, с. 20] у 1999 році, називаючи його прогнос-

тичним (очікуваним) обліком «для виявлення, вивчення та відображення господарських операцій що можуть мати місце в результаті відхилень від установлених параметрів» і пророчив йому

велике майбутнє. Відсутність єдності думок щодо трактування поняття «стратегічний облік» притаманна як вітчизняним так і зарубіжним авторам, про що свідчать дані таблиці 1.

Таблиця 1 – Трактування суті поняття «стратегічний облік»

№ з/п		Автор	Трактування суті поняття «стратегічний облік»
1	2	3	4
1	Система (модуль) бізнесу	Дж. Іннес [29, с. 968]	Засіб для забезпечення інформацією, потрібний для того, щоб підтримувати стратегічні рішення в організації.
2		М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [16, с. 137-138]	Єдина система отримання даних, їх обробки, трансформації і подачі для управління з метою прийняття рішень, яка утворилась в результаті процесу інтеграції методів обліку (фінансового та управлінського), аналізу, нормування, планування і контролю
3		М.Є. Скрипник [19, с. 543]	Стратегічний облік – це конкретний прийом відображення облікових і фінансових проблем компанії.
4		А. А. Пилипенко [14, с. 34]	Стратегічний облік – це нова сфера, межі якої ще не визначені.
5		Н. Ю. Єршова [5, с. 197]	Стратегічний управлінський облік – сфера знань і сфера діяльності, що пов'язана з формуванням і використанням інформації для потреб стратегічного управління.
6	Підсистема (напрямок) управління	Р. К. Шурпенкова, О. М. Сарахман, Т. В. Калайтан [26, с. 101-102]	Стратегічний управлінський облік – це інформаційна підтримка управління, яка полягає в наданні керівникам підприємств усієї інформації, потрібної для управління та контролю розвитку підприємства на користь його власників та інших зацікавлених сторін.
7		В.І. Кузь [10]	Під стратегічним обліком слід розуміти процес збору та оброблення фінансової і нефінансової інформації із зовнішнього та внутрішнього середовища за допомогою методів і прийомів бухгалтерського обліку, аналізу та контролю з метою інформаційного підкріплення управлінських дій на всіх етапах прийняття стратегічних рішень
8		В. Шевчук [23, с. 20]	Стратегічний управлінський облік – це інформаційне підґрунтя прийняття рішень усіх ієрархічних рівнів управління, що полягає в забезпеченні менеджерів усією інформацією, необхідною для управління і контролю за розвитком підприємства у напрямку визначених ним стратегічних цілей в інтересах його власників та інших зацікавлених партнерських груп.
9		А.В. Довбуш [4]	Процес інформаційного забезпечення дій менеджменту направлених на досягнення стратегічних цілей підприємства.
10		С.Ф. Голов [3, с. 508]	Стратегічний (управлінський) облік – це система обліку, спрямована на прийняття стратегічних управлінських рішень.
11		Н.Й. Радіонова [17, с. 58]	Стратегічний управлінський облік максимально наближений до системи управління, а результатом діяльності його підсистем має бути формування низки інформаційних показників, які дозволяють виявляти конкурентні позиції підприємства та приймати рішення щодо його подальшого розвитку.
12		О.І. Корольова, А. В. Баблюк [7, с. 263]	Стратегічний управлінський облік – це інформаційне підґрунтя прийняття рішень усіх ієрархічних рівнів управління, що полягає в забезпеченні менеджерів усією інформацією, необхідною для управління і контролю за розвитком підприємства у напрямку визначених ним стратегічних цілей в інтересах його власників та інших зацікавлених партнерських груп [8, с. 20].
13		М. В. Рета [18, с. 133]	Стратегічний облік представляє собою підсистему стратегічного управління підприємством, яка здійснює інформаційну підтримку процесу прийняття рішень шляхом збирання, реєстрації, аналізу, зберігання і передачі інформації про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства з метою забезпечення його конкурентоспроможності у короткостроковій та довгостроковій перспективі.
14		О. Мошковська [13, с. 43]	На сьогодні стратегічний управлінський облік є однією з функцій стратегічного управління, яка надає менеджерам інформацію про стан підприємства та можливості його розвитку в умовах військових ризиків.
15		Т. Шматковська, О. Мачулка [25, с. 249]	Стратегічний облік представляє собою підсистему стратегічного управління підприємством, яка здійснює інформаційну підтримку процесу прийняття рішень шляхом збирання, реєстрації, аналізу, зберігання і передачі інформації про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства з метою забезпечення його конкурентоспроможності у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4
16	Підсистема (напрямок) управлінського обліку	А.А. Костякова [8, с. 133]	Стратегічний управлінський облік – напрям розвитку управлінського обліку, що має стратегічну спрямованість та досягнення мети шляхом формування внутрішньої й зовнішньої інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.
17		SIMA Official terminology [31, с. 54]	Стратегічний управлінський облік (strategic management accounting) – форма управлінського обліку, у якій акцент робиться на інформації, яка відноситься до факторів, зовнішніх по відношенню до організації, а також до нефінансової інформації та внутрішньо генерованої інформації.
18		О. В. Кравченко [9, с. 134] [9, с. 135]	Стратегічний облік виступає комплексним напрямком управлінського обліку, орієнтованим на процес прийняття довгострокових (стратегічних) управлінських рішень, в рамках якого проводиться змістовний аналіз зовнішнього середовища, з урахуванням стратегічної позиції на ринку, диференціацією продуктів діяльності, побудовою ланцюжка цінностей. Він є елементом обліково-аналітичного забезпечення управлінського процесу, що здійснює формування, систематизацію, аналіз та надання інформації фінансового і нефінансового характеру про стан зовнішнього і внутрішнього середовища компанії для прийняття перспективних (стратегічних) управлінських рішень щодо розвитку і позиціонування компанії.
19		І. Й. Плікус [15, с. 94]	Стратегічний облік – це інформаційна модель, що поєднує в рамках єдиної системи фінансовий і управлінський облік і забезпечує фахівців підприємства виробничою інформацією для прийняття ефективних рішень, а також забезпечує інвесторів інформацією для оцінки діяльності підприємства
20		М. Бромвіч [28, с.188]	Стратегічний управлінський облік надає і аналізує фінансову інформацію про ринки (на яких фірма реалізує свої продукти), витрати конкурентів, структуру витрат і моніторинг стратегії конкурентів
21		Я.Р. Ярема [27, с. 37]	Стратегічний управлінський облік – це напрям розвитку управлінського обліку, що має стратегічну спрямованість, метою якого є формування внутрішньої й зовнішньої інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.
22	Підсистема бухгалтерського обліку	П. Й. Атамас [1, с. 387]	Облік, який зосереджується на зовнішніх факторах (таких як прибутковість конкурентів, частка на ринку і т. ін.), тоді як для традиційного обліку характерна зосередженість на внутрішніх процесах і явищах
23		Л. В. Титенко [20]	Стратегічний облік – це інформаційна модель, що поєднує в рамках єдиної системи фінансовий і управлінський облік і забезпечує працівників підприємства виробничою інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень, а також забезпечує інвесторів інформацією для оцінки діяльності підприємства.
24		А. О. Касич, Р. М. Циган [6, с. 185]	Стратегічний облік – це облікова система з формування інформаційної бази, постановки стратегічних цілей та вирішення завдань, спрямованих на довгострокову перспективу, яка ґрунтується на базі даних аналізу стратегічних фінансових та управлінських звітів.
25		Б. Райан [32]	Поєднання управлінського обліку з системами фінансової звітності як єдине ціле Певний спосіб відображення фінансових та облікових проблем організації

Джерело: узагальнено автором

Подані в таблиці 1 трактування свідчать про існування в зарубіжних і вітчизняних джерелах двох понять: «стратегічний облік» та «стратегічний управлінський облік», що свідчить про різне розуміння місця та ролі стратегічного обліку для суб'єктів господарювання. Одні автори [15; 16; 29; 32 та інші] виділяють стратегічний облік в окрему складову управління, надаючи їй більш значну роль та значення в системі стратегічного менеджменту, а інші [8; 9; 18; 27 та інші] вважають стратегічний облік лише частиною чи напрямком управлінського обліку. Виділяти стратегічний облік в окрему складову управління, як і вважати його частиною чи напрямком лише управлінського обліку не можна, оскільки він

пов'язаний з іншими видами бухгалтерського обліку. Так, визначення стратегічних показників базується на даних фінансової звітності, зокрема балансу, а калькулювання та бюджетування здійснюється за даними управлінського обліку. Подані визначення також свідчать, що майже усі автори, трактуючи стратегічний облік, орієнтуються на внутрішніх користувачів, зокрема стратегічне управління. І лише незначна частина науковців [15; 20; 24] розуміє необхідність та актуальність інформації стратегічного обліку і звітності як для внутрішніх так і зовнішніх користувачів: «... як підприємство, так і його бенефіціари зацікавлені у своєчасному визначенні імовірності досягнення стратегічних цілей» [24, с. 116].

Крім того, з представлених визначень видно, що подані трактування можна об'єднати в групи, де стратегічний облік подається як: 1) система (модель) бізнесу для отримання інформації; 2) підсистема стратегічного управління підприємством; 3) підсистема (напрямок) розвитку управлінського обліку; 4) підсистема бухгалтерського обліку.

А. А. Костякова [8, с. 100] наукові підходи визначення поняття «стратегічний управлінський облік» об'єднує у дві групи: 1 – окрема облікова система (сфера діяльності) управління підприємством та 2 – підсистема (комплексний напрям) управлінського обліку. М.В. Рета [18, с. 132-133] визначення сутності поняття «стратегічний управлінський облік» розділила на більшу кількість груп, де він виступає як: окремий вид обліку; елемент, підсистема обліку та управління; інструмент інформаційної підтримки; процес; окрема економічна система. Т. Шматковська і О. Мачулка [25, с. 249] підтримуючи попереднього автора подають таке ж групування.

За більш як чотири десятиліття використання поняття «стратегічний облік» кардинально нічого не змінилося, як не було єдиного підходу, так і немає. Більшість авторів єдині в поглядах щодо необхідності і важливості організації стратегічного обліку. Але і в цьому питанні є противники. Так, П. Хомин має зовсім протилежну позицію, вважаючи ненауковою новизну появу управлінського, стратегічного чи то управлінського стратегічного обліку і повністю відкидає можливість з їх допомогою «заглянути в майбутнє» [22, с. 436]. Погоджуємося з автором про відсутність на даний момент в них системності та методології відображення господарської діяльності. Але це і є сьогодні основним завданням науковців на потребу часу, оскільки очевидно, що теорія вже відстає від практики в даному питанні.

Противником використання нових термінів в обліковій практиці є М.І. Бондар [2], який вважає доречним додавати ознаки стратегічності та перспективності до облікових рахунків. Формування підсистеми стратегічного обліку та звітності вважаємо доречним і необхідним, що дозволить значно підвищити ефективність ведення обліку на підприємстві та результативність управління, оскільки стратегічний облік: немає обмежень, враховуючи охоплення внутрішнього та зовнішнього середовища та його вплив, що в умовах інтеграції є дуже важливим; є більш дієвим через вплив на майбутні результати діяльності; враховує не лише наявні контрольовані суб'єктом ресурси, але і їх майбутній потенціал та можливості; охоплює значно більше об'єктів: дані ситуації на ринку, інформацію про конкурентів; балансові та позабалансові активи та ресурси, людський та інтелектуальний капітал, резерви та потенціал підприєм-

ства; охоплює більший період часу: минулі факти господарського життя, сучасний стан та перспективу (майбутні, прогнозні показники).

Повністю погоджуємося з А.А. Пилипенко, що «Стратегічний облік – це нова сфера, межі якої ще не визначені. Це дає можливість збагатити його більшою кількістю концепцій та моделей й в решті решт забезпечити більш якісне прийняття стратегічних рішень» [14, с. 34]. Тому можна стверджувати, що об'єктами стратегічного обліку будуть внутрішнє та зовнішнє середовища діяльності суб'єктів. При цьому користувачами інформації стратегічного обліку буде менеджмент суб'єкта різних рівнів управління. «Керівникам вищого рівня управління інформація обліку потрібна для прийняття стратегічних рішень та їх моніторингу, керівникам нижчих рівнів – для реалізації стратегії» [4, с. 306]. А користувачами форм стратегічної звітності будуть внутрішні (управління вищого та середнього рівня) та зовнішні користувачі (інвестори, партнери, державні органи, суспільство тощо).

Тому, враховуючи всі ці моменти, можна констатувати про розширення можливостей обліку взагалі та зростаючу його роль як складової управління та бізнесу. Так, М.В. Рета наголошує навіть про домінуючу роль стратегічного обліку в системі управління. «Система стратегічного обліку забезпечує комунікацію та координацію між усіма складовими системи управління конкурентоспроможності підприємства, доповнюючи та розширюючи її можливості» [18, с. 134]. Але орієнтація управління лише на показники стратегічного обліку є ризиковою, оскільки його інформація може бути сформована на передбачуваних (планових, прогнозних) розрахунках. І лише в єдиній системі обліку на ряду з фінансовим, управлінським обліком та податковими розрахунками стратегічний облік може бути максимально ефективним для управління та бізнесу.

Висновки. Складні та динамічні реалії часу зумовили нові інформаційні потреби і, як наслідок, удосконалення чинних теоретичних засад до розуміння дефініції «стратегічний облік». Удосконалення теоретичних основ стратегічного обліку значно покращує практичні можливості його впровадження та підвищує ефективність управління і результатів бізнесу. Як результат відбувається оптимізація стратегії розвитку підприємства, зростає позитивний імідж підприємства, збільшується довіра інвесторів і партнерів, покращується конкурентоздатність суб'єктів господарювання та підвищується імовірність досягнення конкурентних переваг у майбутньому. За результатами досліджень стратегічний облік варто розглядати як систему збору внутрішніх та зовнішніх даних, їх обробки, трансформації

і подачі інформації користувачам на основі фінансового та управлінського обліку, аналізу, планування, прогнозування, контролю та моделювання з метою прийняття ефективних рішень для досягнення стратегічних цілей та оцінки зовнішніми користувачами діяльності підприємства. Назріла

необхідність нормативного врегулювання даного терміну на державному рівні. Розвиток теоретичних основ та практичної реалізації стратегічного обліку в майбутньому стане основою формування єдиної інформаційної системи підприємства, яка відповідатиме усім вимогам часу.

Список використаних джерел:

1. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 440 с.
2. Бондар М.І. Концептуальні підходи щодо розвитку бухгалтерського обліку в Україні. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції "Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в розвитку економічної науки та практики". Київ : КНЕУ, 2010. 568 с. С. 21-24.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ : Лібра, 2006. 704 с.
4. Довбуш А.В. Стратегічний облік: сутність та поняття. *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 304-307. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/inek_2014_6_56-2.pdf (дата звернення 14.07.2025)
5. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. *Проблеми економіки* № 1, 2017. С. 195-202. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-195_202.pdf (дата звернення 11.06.2025)
6. Касич А.О., Циган Р.М. Теоретичні та практичні аспекти стратегічного обліку з урахуванням перспективного розвитку підприємства. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. Випуск 5/2011 (70). С. 183-186. URL: [https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2011-5-1\(70\)/183.pdf](https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2011-5-1(70)/183.pdf) (дата звернення 16.06.2025)
7. Корольова О.І., Баблюк А.В. Інформаційне забезпечення стратегічного управління інноваційною діяльністю. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3 (50). С. 262-265. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-39> (дата звернення 15.06.2025)
8. Костякова А.А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 39-2. С. 99-102. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/39_2_2019/21.pdf (дата звернення 03.07.2025)
9. Кравченко О.В. Стратегічний облік на підприємствах: методологічний аспект. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 22–24 листопада 2021 року). Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету. Суми : Сумський державний університет, 2021. С. 134-137. URL: https://fintech.biem.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/problem-ta-perspektivi-2021_zbirnik-konferencij.pdf (дата звернення 19.06.2025)
10. Кузь В.І. Побудова системи стратегічного обліку в контексті реалізації складових стратегії підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/85.pdf> (дата звернення 21.06.2025)
11. Кузьмінський А.М., Кузьмінський Ю.А. Теорія бухгалтерського обліку. Підручник. Київ : «Все про бухгалтерський облік», 1999. 288 с.
12. Куцик П. О., Головацька С. І. Теоретико-методичні засади обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління витратами підприємства. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 25. 130 с. С.25-32.
13. Мошковська О. Місце і роль стратегічного управлінського обліку в обліковій практиці вітчизняних підприємств у умовах військових дій. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 5 (84). С. 40-49. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/84/1211.pdf> (дата звернення 23.07.2025)
14. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Наукове видання. Харків : Вид. ХНЕУ, 2007. 276 с.
15. Плікус І.Й. Стратегічний облік як інструмент стратегічного управління підприємством. *Вісник Української академії банківської справи*. 2002. № 12. С. 94-95. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/4041/4/ctateg-oblik.pdf;jsessionid=1FB27F5F2A39BBF673B6E7A7C719E178> (дата звернення 13.07.2025)
16. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : Монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с.
17. Радіонова Н.Й. Методологічні засади організації стратегічного управлінського обліку на підприємстві. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2016. № 3. С. 57-64. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/615842> (дата звернення 18.06.2025)
18. Рета М.В. Стратегічний управлінський облік: концептуальні засади та використання в системі підприємства. *Вісник НТУ "ХПІ"*. 2014. № 64 (1106). 129-137. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/Vestniki/2014_64.pdf (дата звернення 14.07.2025)
19. Скрипник М.Є. Організація стратегічного обліку в умовах інноваційної діяльності. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 3. С. 542-548. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/93.pdf (дата звернення 11.07.2025)
20. Титенко Л. В., Корнійчук О. О. Стратегічний облік як інструмент управління підприємством. С. 349-350. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/53893/1/%D0%86%D0%B2%D0%BE-%D0%B0%D0%B7%D1%82%D1%83%D1%84-D0%B5%D0%B1%D0%B4%D1%80%D1%81%D0%B3-%D0%BC%D0%BF2018-349-350.pdf> (дата звернення 03.06.2025)
21. Тлумачний словник української мови. Словник UA. URL: <https://slovnyk.ua/> (дата звернення 30.05.2025)

22. Хомин П. Управлінський стратегічний облік як ненаукова «новизна» в обліковій теорії. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economicsg*. 2024. Vol. 6. С. 436-444. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/216/215> (дата звернення 16.06.2025)
23. Шевчук В. Стратегічний облік і аналіз: навч. посібник за редакцією доктора економічних наук, професора Олексія Ковалюка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 312 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Navchalnyy_posibnyk_Stratichnyy_oblik_i_analiz_Shevchuk_Vira.pdf. (дата звернення 13.06.2025)
24. Шерстюк О.Л., Жук Н.Л. Роль бухгалтерського обліку у вирішенні стратегічних завдань діяльності підприємств. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. № 3(49). С. 111-121.
25. Шматковська Т., Мачулка О. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 4(236). С. 242-254.
26. Шурпенкова Р., Сарахман О., Калайтан Т. (2020). Стратегічний управлінський облік. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2020. Вип. 1 (37). С. 101-109. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x1\(37\)2020208367](https://doi.org/10.18371/2221-755x1(37)2020208367) (дата звернення 01.06.2025)
27. Ярема Я.Р. Стратегічний облік у системі управління підприємством. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 74. С. 234-239. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-35> (дата звернення 20.06.2025)
28. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets. *Accounting, Organisation and Society*. 1990. № 1. P. 27-46.
29. Innes J. Strategic Management accounting, in tones. *Handbook of Management accounting*. 1998. № 2. P. 968-967.
30. Simmonds K. Strategic Management Accounting. Paper presented to CIMA : Technical Symposium, January, 1981. 140 p.
31. CIMA Official terminology. 2005 Edition. London : CIMA Publishing, 2005. 114 p. URL: <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/21159/1/211.%20Linacre%20House.pdf> (дата звернення 10.07.2025).
32. Ryan Bob. Strategic Accounting for Management. Softcover, 1995. Cengage Learning EMEA, 1995. P. 362.

References:

1. Atamas P.Y. (2006) Upravlinskyi oblik: navch. posib [Management accounting: tutorial]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 440 p. (in Ukrainian)
2. Bondar M.I. (2010) Kontseptualni pidkhody shchodo rozvytku bukhgalterskoho obliku v Ukraini [Conceptual approaches to the development of accounting in Ukraine]. *Rol i mistse bukhgalterskoho obliku, kontroliu y analizu v rozvytku ekonomichnoi nauky ta praktyky*: Zbirnyk materialiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Kyiv: KNEU. P. 568. P. 21-24.
3. Holov S.F. (2006) Upravlinskyi oblik [Management accounting]. Kyiv: Libra, 704 p. (in Ukrainian)
4. Dovbush A.V. (2014) Stratehichnyi oblik: sutnist ta poniattia [Strategic accounting: essence and concept]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 6, pp. 304-307. Available at: file:///C:/Users/User/Downloads/inek_2014_6_56-2.pdf (accessed July 14, 2025)
5. Iershova N.Yu. (2017) Kontseptualni osnovy stratehichnoho upravlinskoho oblik [Conceptual foundations of strategic management accounting]. *Problemy ekonomiky*, no. 1, pp. 195-202. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-1_0-pages-195_202.pdf (accessed June 11, 2025)
6. Kasych A.O., Tsyhan R.M. (2011) Teoretychni ta praktychni aspekty stratehichnoho obliku z urakhuvanniam perspektivnoho rozvytku pidpriemstva [Theoretical and practical aspects of strategic accounting taking into account the prospective development of the enterprise]. *Visnyk KrNU imeni Mykhaila Ostrohradskoho*, vol. 5 (70), pp.183-186. Available at: [https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/stati/2011-5-1\(70\)/183.pdf](https://visnikkrnu.kdu.edu.ua/stati/2011-5-1(70)/183.pdf) (accessed June 16, 2025)
7. Korolova O.I., Babliuk A.V. (2024) Informatsiine zabezpechennia stratehichnoho upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu [Information support for strategic management of innovation activities]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 3 (50), pp. 262-265. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-39> (accessed June 15, 2025)
8. Kostyakova A.A. (2019) Stratehichnyi upravlinskyi oblik: sutnist ta poniattia [Strategic management accounting: essence and concept]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 39-2, pp. 99-102. Available at: http://bses.in.ua/journals/2019/39_2_2019/21.pdf (accessed July 3, 2025)
9. Kravchenko O.V. (2021) Stratehichnyi oblik na pidpriemstvakh: metodolohichni aspekt [Strategic accounting at enterprises: methodological aspect]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku finansovo-kredytnoi systemy: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Sumy, November 22–24, 2021). *Navchalno-naukovyj instytut biznesu, ekonomiky ta menedzhmentu Sumskoho derzhavnoho universytetu*. Sumy : Sumskyi derzhavnyi universytet, pp. 134-137. Available at: https://fintech.biem.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/problemi-ta-perspektivi-2021_zbirnik-konferencij.pdf accessed June 19, 2025)
10. Kuz V.I. (2018) Pobudova systemy stratehichnoho obliku v konteksti realizatsii skladovykh stratehii pidpriemstva [Building a strategic accounting system in the context of implementing the components of the enterprise strategy]. Available at: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/85.pdf> (accessed June 21, 2025)
11. Kuzminskyi A.M., Kuzminskyi Yu.A. (1999) Teoriia bukhgalterskoho obliku. Pidruchnyk [Theory of accounting. Textbook]. Kyiv: «Vse pro bukhgalterskyi oblik», 288 p. (in Ukrainian)
12. Kutsyk P.O., Holovatska S.I. (2019) Teoretyko-metodychni zasady oblikovo-informatsiinoho zabezpechennia stratehichnoho upravlinnia vytratamy pidpriemstva [Theoretical and methodological principles of accounting and information support for strategic management of enterprise costs]. *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, vol. 25, pp. 25-32.

13. Moshkovska O. (2023) Mistse i rol stratehichnoho upravlinskoho obliku v oblikovii praktytsi vitchyznianskykh pidpriemstv umovakh viiskovykh dii [The place and role of strategic management accounting in the accounting practice of domestic enterprises in the context of military operations]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 5 (84), pp. 40-49. Available at: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/84/1211.pdf> (accessed July 23, 2025)
14. Pylypenko A.A. (2007) Orhanizatsiia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia stratehichnoho rozvytku pidpriemstva [Organization of accounting and analytical support for the strategic development of the enterprise]. Naukove vydannia. Kharkiv : Vyd. KhNEU, 276 p.
15. Plikus I.I. (2002) Stratehichni oblik yak instrument stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom [Strategic accounting as a tool for strategic enterprise management]. *Visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy*, no. 12, pp.94-95. Available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/4041/4/ctrateg-oblik.pdf;jsessionid=1FB27F5F2A39BBF673B6E7A7C719E178> (accessed July 13, 2025)
16. Pushkar M.S., Shchyryba M.T. (2010) Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky [Theory and practice of accounting policy formation]: Ternopil : Kart-blansh, 260 p. (in Ukrainian)
17. Radionova N.Y. (2016) Metodolohichni zasady orhanizatsii stratehichnoho upravlinskoho obliku na pidpriemstvi [Methodological principles of organizing strategic management accounting at an enterprise]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu*, no. 3, pp. 57-64. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/view/ByFileId/615842> (accessed June 18, 2025)
18. Reta M. V. (2014) Stratehichni upravlinskyi oblik: kontseptualni zasady ta vykorystannia v systemi pidpriemstva [Strategic management accounting: conceptual foundations and use in the enterprise system]. *Visnyk NTU "KhPI"*, no. 64 (1106), pp. 129-137. Available at: https://library.kpi.kharkov.ua/files/Vestniki/2014_64.pdf (accessed July 14, 2025)
19. Skrypnyk M.Ie. (2016) Orhanizatsiia stratehichnoho obliku v umovakh innovatsiinoi diialnosti [Organization of strategic accounting in the context of innovation activity]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 3, pp. 542-548. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/93.pdf (accessed July 11, 2025)
20. Tytenko L.V., Korniiichuk O.O. (2018) Stratehichni oblik yak instrument upravlinnia pidpriemstvom [Strategic accounting as a tool for enterprise management]. P. 349-350. Available at: <http://eprints.kname.edu.ua/53893/1/%D0%86%D0%B2%D0%BE-%D0%B0%D0%B7%D1%82%D1%83%D1%84-D0%B5%D0%B1%D0%B4%D1%80%D1%81%D0%B3-%D0%BC%D0%BF2018-349-350.pdf> (accessed June 03, 2025)
21. Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Slovnyk UA. Available at: <https://slovnyk.ua/> (accessed May 30, 2025)
22. Khomyn P. (2024) Upravlinskyi stratehichni oblik yak nenaukova «novyzna» v oblikovii teorii [Strategic management accounting as an unscientific "novelty" in accounting theory]. *Acta Academiae Beregsiensis. Economicsg*, vol. 6, pp. 436-444. Available at: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/216/215> (accessed June 16, 2025)
23. Shevchuk V. (2021) Stratehichni oblik i analiz: tutorial [Strategic accounting and analysis: navch. posibnyk] In profesora Oleksii Kovaliuka. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 312 p. Available at: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Navchalnyy_posibnyk_Stratehichnyy_oblik_i_analiz_Shevchuk_Vira.pdf. (accessed June 13, 2025) (in Ukrainian)
24. Sherstiuk O.L., Zhuk N.L.(2023) Rol bukhhaltenskoho obliku u vyrishenni stratehichnykh zavdan diialnosti pidpriemstv [The role of accounting in solving strategic tasks of enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky)*, no. 3(49), pp. 111-121.
25. Shmatkovska T., Machulka O. (2016) Kontseptualni zasady stratehichnoho upravlinskoho obliku [Conceptual foundations of strategic management accounting]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 4(236), pp. 242-254.
26. Shurpenkova R., Sarakhman O., Kalaitan T. (2020). Stratehichni upravlinskyi oblik [Strategic management accounting]. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, vol. 1 (37), pp. 101-109. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x1\(37\)2020208367](https://doi.org/10.18371/2221-755x1(37)2020208367) (accessed June 01, 2025)
27. Iarema Ya.R. (2022) Stratehichni oblik u systemi upravlinnia pidpriemstvom [Strategic accounting in the enterprise management system]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 74, pp. 234-239. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-35> (accessed June 20, 2025)
28. Bromwich M. (1990) The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets. *Accounting. Organisation and Society*, no. 1, pp. 27-46.
29. Innes J. (1998) Strategic Management accounting, in tones. *Handbook of Management accounting*, no. 2, pp. 967-968.
30. Simmonds K.(1981) Strategic Management Accounting. Paper presented to CIMA : Technical Symposium, January, pp.140.
31. CIMA Official terminology. (2005) Edition. London : CIMA Publishing, pp. 114 Available at: <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/21159/1/211.%20Linacre%20House.pdf> (accessed July 10, 2025)
32. Raian B. (1995) Strategic Accounting for Management. Softcover Ryan Bob. 1995. Cengage Learning EMEA, pp. 362.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2025